

MARTA JANKŮ – ŽIVOTOPIS

Paní Marta Janků se narodila v roce 1942 v malé vesničce Biskupice u Jevíčka, kde prožila své dětství do tří let. Je nejstarší ze tří sourozenců. Již od raného dětství je věřící a s rodiči chodila pravidelně do kostela. V poválečném období se rodina přestěhovala do Petrova nad Desnou, kde její tatínek získal práci školníka a později nastoupil do fabriky kvůli vyšším platům. Maminka byla nejprve v domácnosti, ale roku 1953 nastoupila do školy jako uklízečka. Paní Janků vyrůstala spíše mezi chlapci a od toho se odvíjely i její koníčky, například šplhání po stromech, přelézání plotů, kopání s míčem, koupání se v řece apod. Když nastala zima, trávila obvykle čas se svými kamarády ve školní tělocvičně. Mezi její nejoblíbenější hračky patřila panenka, kterou si schovávala až do svých šestnácti let.

Nejhorší zážitek a také jediná negativní událost ze školky pro paní Martu byla ta, kdy měli na svačinku její velmi oblíbený pudink, na který se moc těšila, když tu pro ni přišla maminka do školky dříve, než bylo obvyklé, aby mohly jet do města a koupit jí nové botičky. Moc se na pudink ve školce těšila, ale botičky byly v tuto chvíli pro maminku přednější. Další vzpomínky už paní Janků ze školky nemá. Ze školního prostředí jich však je podstatně více.

První den ve škole dostali moc hodného pana učitele, který jim hrával na housle. Jelikož byl křesťan, musel školu opustit a odešel do Pardubic, kde tragicky zemřel při výbuchu v Semtíně. Druhou třídou paní Martu prováděl pan řídící, který byl velice přísný a uděloval tělesné tresty. Uplynuly dva roky a naše pamětnice nastoupila do čtvrté třídy, na kterou moc ráda vzpomíná, hlavně na hodnou paní učitelku, kterou měla celá třída moc ráda. Na jaře následujícího roku musela paní učitelka školu opustit. Nikdo však nevěděl z jakého důvodu, a proto paní Janků společně s její třídou zabarikádovali dveře, aby nemohla školu opustit, jejich snaha byla ovšem marná. Celá třída odchod paní učitelky oplakala. Na druhém stupni se vše změnilo. Její i ostatní třídy byly rozděleny na dívčí třídu a chlapeckou třídu. Z druhého stupně si paní Janků vzpomíná zejména na báječnou učitelku dějepisu. Všechny děti chodily do Pionýra. Jen paní Marta Janků jako jediná ze školy ne, čehož dodnes nelituje.

Další životní etapou byla střední škola. Marta, dosud pevně rozhodnutá stát se knihovnicí, byla tatínkem i třídní učitelkou nucena jít na pedagogickou školu. Avšak díky obavám, že by ji kvůli víře čekaly samé problémy (jako dosud všechny věřící učitele, které poznala), na školu nakonec nenastoupila a vyučila se švadlenou. Tuto profesi nakonec vykonávala celý život.

Za dob, kdy paní Marta studovala, byly potraviny na příděl. To znamenalo, že každý dostával potravinové lístky, na kterých byla uvedena cena a váha určité potraviny. Toto množství rodině pochopitelně nikdy nestačilo, proto se musely kupovat potraviny bez lístků, které však mohly stát i dvojnásobnou cenu.

Roku 1953 zemřel Josef Stalin, o čtrnáct dní později Klement Gottwald a o pár dní později proběhla měnová reforma. Paní Martě Janků zemřel dědeček čtrnáct dní po smrti Gotwalda. Již zmíněná měnová reforma nastala asi dva týdny po pohřbu dědečka, což paní Marta označila za určité štěstí. Kdyby reforma nastala o pár dní dříve, rodině by na jeho pochování pravděpodobně nezbyly žádné peníze.

V rodině paní Janků se slavily různé křesťanské svátky, nejvíce Vánoce a Velikonoce, ale také narozeniny. Na tyto dny se paní Marta těšila nejvíce. Jejím nejčastějším dárkem k narozeninám byl dort, tím nejkrásnějším pak panenka od milovaného dědečka. Na Vánoce a Velikonoce se vždy sešla celá rodina. Nezapomenutelný zážitek na Velikonoce byl ten, kdy malou Martu honil její bratr s jeho kamarády psem. Když pes našel malou Martu, ona mu pošeptala: „Rome, pššt.“ K nejkrásnějším zážitkům z Vánoc patří ten, kdy jí rodiče oznámili narození mladšího bratra.

A jak vzpomíná paní Marta Janků na zlomové okamžiky naší historie? Na rok 1968 například vzpomíná jako na rok změny. Marta v této době pracovala jako švadlena v družstvu. Dodnes si pamatuje na strach a paniku, která v Šumperku panovala poté, co město obsadily polské tanky a vojáci. Vzpomíná si také na změny, které po tomto roce nastaly, zejména celkové zpřísnění ze strany režimu. Rok 1989 byl pro paní Janků zlomový a tzv. sametová revoluce je pro ni dodnes velmi silným a emotivním zážitkem. Tuto událost přirovnává k situaci, jako když Vám ze srdce spadne obrovský balvan. Sama paní Marta se demonstrací účastnila a byla cinkat klíči na náměstí.

Když nadešel rok 1990, paní Janků přišla o práci, jelikož továrna, kde pracovala, po tzv. privatizaci zkrachovala. Tento rok si paní Janků založila vlastní krejčovský podnik.

Za nejlepší období svého života pokládá pamětnice prvních deset let manželství. Kromě toho přiznává, že také současné důchodové období si velice užívá.

Na závěr má paní Janků pro každého jednu životní radu – každý by si měl najít něco, čemu může věřit. S vírou bude cesta životem totiž mnohem snazší.